

Göteborg 1901

Västra Frölunda 301

Frölunda smedja

PM ang. fynd av stockbåt

Inv.nr. 48854

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

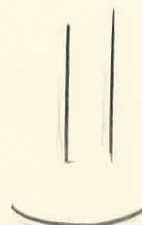
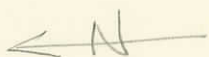
Nr 1967:2

23:901PM angående båtfynd i V. Frölunda

Den 13.11.1967 anmäldes till museet av kamrer Åke Johansson från Grävmaskinsbolaget att i ett schakt för kulvert invid V. Frölunda kyrkogård framkommit en stockbåt.

Samma dag besöktes platsen av amanuens Monica Lundberg och amanuens Johan Wigforss. Därvid konstaterades att platsen låg enligt bifogade skisser.

Janneberg

ÖversiktsskissCoca
Cola
fabri
ken↑
Mot Mölndal

→ mot Trollåsen

Frölunda
kyrkogårdFyndplats
för 23:901

culvert

Storån mot Välan

Gamla Särövägen.

Mot Trollåsen →

Kyrkogårdsmuren på V. Frölunda gamla kyrkogård

40 m

40 m

40 m

Påle i mitten
av schaktet

35 m

Fixp.

(telefon-
stolpe)

8 m

kulvert

Punkt 1

2 m

Punkt 2

Båtens läge

4 m

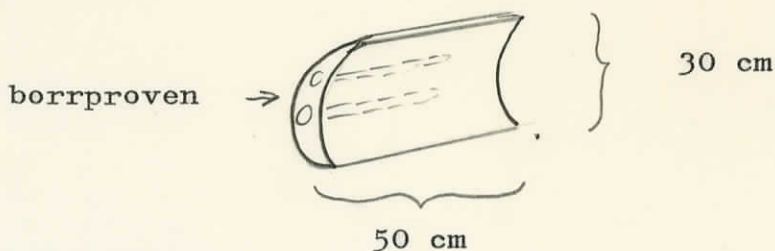
2,30 m

Fyndet hade gjorts av hrr Günter Siemaschko, Lennart Johansson, Fred Olsson och Kurt Forslund, samtliga arbetare vid kulvertläggningen.

Fyndet hade framkommit då man schaktat och spåntat för hammarbanden mellan vilka det senare ytterligare skulle nedgrävas för trumman. Båten råkade ligga snett i schaktet och en del av den klipptes av av den södra spåntväggen. Den del som låg i schaktet frilades av arbetarna och lyftes upp på schaktkanten, varefter museet meddelades. Vid besiktningen den 13.11 kunde konstateras att trädelar kvarlåg på plats nere i lergyttjan. Arbetarna omtalade också att båtens ena ända fanns kvar söder om spåntväggen.

Den 14.11 företogs av Per Vedel från Chalmers geologiska institution samt av Monica Lundberg och Carl Cullberg från GAM en profilanalys och provtagning för ytterligare dokumentation. Därvid avvägdes högsta punkten på den spånt som drivits igenom båten i den södra schaktkanten till 3,18 m.ö.h. Den anslöts till en fixp. belägen 13,56 m.ö.h. enligt stadens mått. Den till 3,18 m.ö.h. avvägda punkten kallades punkt 2. Den låg 2,40 m över en ca 0,5 m lång del av båtens reling som var synlig i en sidodel av båten vid spåntens fotända, och som alltså blivit kvar i läge då arbetarna lyft upp resten av båten. Båtens reling var således belägen 0,78 m.ö.h. Från denna var det 0,30 m till en bit av båtbottnen som också var kvar intill spåntfoten.

Sidodelen upptogs med omkringsittande lergyttja och kallades specialprov 1. I denna borrades på GAM längs med relingen (och årsringarna i trädet).

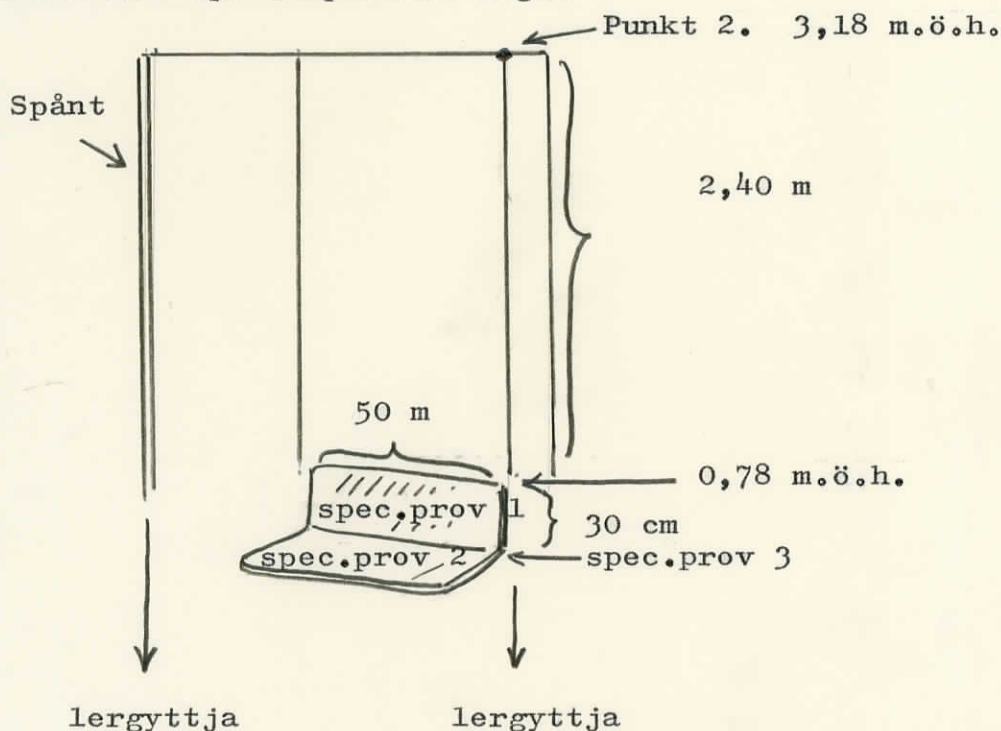
Ca 22 gram trä uttogs sålunda ur en eller ett par årsringar ur trädets ytterdel. Det gavs C 14-prov-nr 25 och avsändes den 15.11.67 till Stockholms C 14-lab. för bestämning. //

1/ Svar erhöles den 14.12.67: 2015⁺-100 B P = 65 f.Kr.-+100

Båtbottendelen upptogs och bevarades som specialprov 2 med omkringsittande lergyttja.

Prov på lergyttja med organiska materialrester från inuti båten omedelbart över spec.prov 2 upptogs och bevarades som spec.prov 3.

Skiss över specialprovens läge.

Med utgångspunkt från punkt 2 mättes med början ca 1 m under denna där spånten gått isär (ca 0,1 m) och ned till båtbottnen på 2,70 m under punkt 2 upp följande profil:

möh 3,18	p.2. 3,18 möh	
		spånt. profil ej synlig
2,18	1 m	torv
	1,55	lergyttja
1,18	2,08	grovmo
	2,14	omväxlande grovmo och lergyttja
	2,31	snäckskalszon
	2,32	lergyttja med snäckskalsförekomst
	2,33	
	2,55	—"
	2,65	kraftig snäckskalsförekomst
ca 2,70	båtrester	

För att få en bättre överblickbar profil skars schaktväggen ren omedelbart öster om den östligaste spånten i den södra schaktväggen. På denna spånt avvägdes punkt 1 till 3,35 m.ö.h. Den låg 2 m öster om punkt 2.

Möh	Pollenprover	P. 2.	Spec. skikt	Allm. lagerföljd
3,35				
				Fyllningsmaterial (stenig, grusig sand)
		36		
		46	-strimma av ren sand	Matjord (något mullhaltig sand)
		52	} sandskikt	
		53		
		63	- sandskikt	Torv med nedåt avtagande inslag av sand
		69	- sandskikt	
			} rester av blad- vass en- st.sten.	
		86	- lerstrimma	
		91	- sandskikt	Torv med bladvass
2,35	90* 95 100 105 110 115 120 125	1 m		Lövkärrtorv med kraftigt inslag av vedväxter (bl.a. al)
2,00	132- 135	135	Successiv övergång till:	
	140 145			
	160			
träbit	170			
	180			Lergyttja med vedrester: inslag av torv i övre delen
		186	grått grovmoskikt	
		190		
1,35	200	2 m		
	210			
1,00		240		
	230 ↓			

Pollenprover togs i profilen på följande djup under punkt 1:

90, 95, 100, 105, 110, 115, 120, 125, 132-135, 140, 145, 160, 180, 200, 210, 230. Se även profilskissen, punkt 1.

Vid sidan av specialproverna och pollenproverna togs ytterligare fyra prover:

Prov på snäckskal intill båten nedanför punkt 2.

(Den 13.11 togs - för säkerhets skull - två prover).

Taget från båten på utsidan nere vid botten.

Från botten av schaktet intill den påle i mitten av schaktet som drevs ner igenom båten.

Skuren träbit 1 dm öster profilen under punkt 1 på nivå 1,70 m under densamma, alltså på 1,67 möh.

Följande foton togs den 13.11.67.

- 1) Schaktet från V.
- 2) Båten från V. vid sidan av schaktet
- 3) Båten från Ö. " " "
- 4) Båten, detaljfoto.

5) " från NV

Göteborg den 15 november 1967

Carl Cullberg

Fortsatt grävning den 4-5.12.1967.

Månd. den 4.12.67

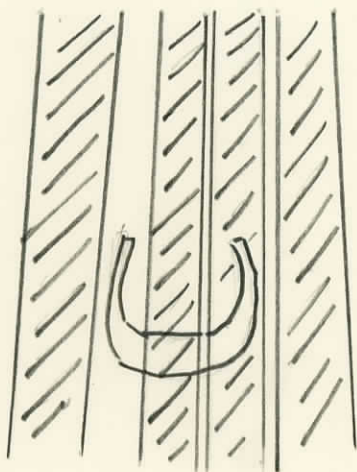
Efter tel.meddelande från ingenjör Ridderstråle skulle resten av båten tas denna dag. Åkte dit varvid konstaterades att schaktet fylldes nu igen. Innan spånten drogs upp grävdes därefter utanför sydväggen med maskin ned till båten.

Sedan relingen framkommit ur leran och det visat sig att ca 2 m av båten avslutad med en stäv låg som en fortsättning på sydsidan av spånten avbröts arbetet och återupptogs...

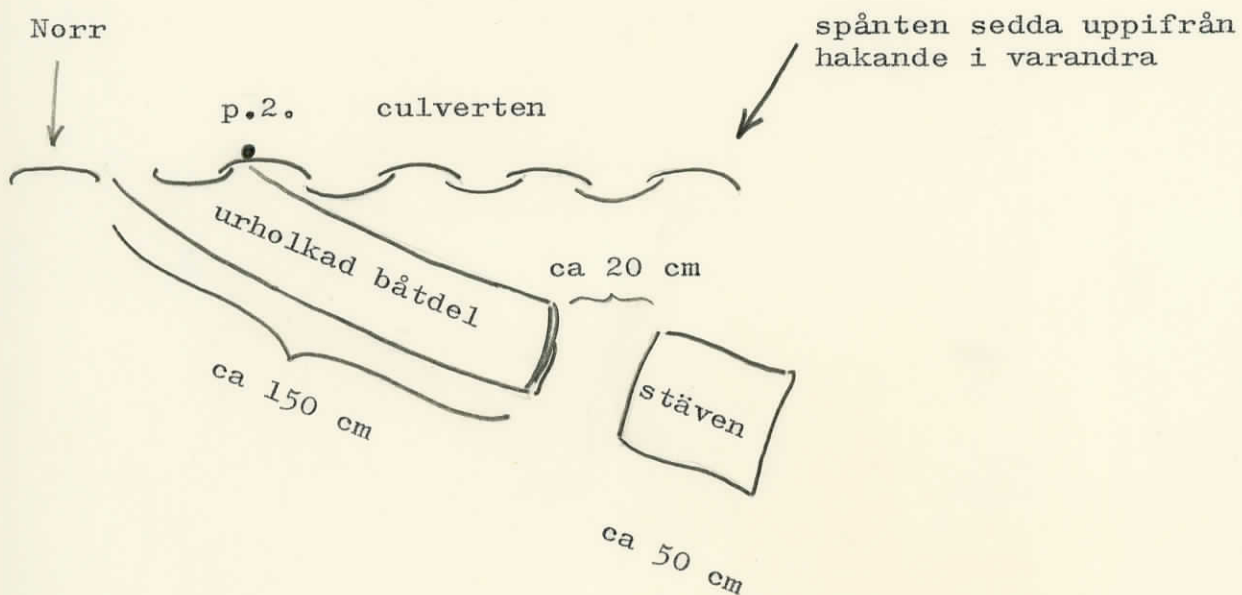
Tisd. den 5.12.67

varvid båtresten helt frilades. Därvid kunde konstateras, att båten var i två delar och förmodligen bruten där urholkningen upphört för stävens skull. Båten låg på samma djup som den innanför spånten och i riktning mot S0 från punkt 2. Genom att spånten gått isär (jfr sid. 5) hade en spånt gått rakt igenom båtbottnen, medan en annan hamnat utanför relingen och klämde fast denna vid den förra spånten. Vid detta ställe måste båtdelen huggas loss och ett par decimeter av den saknas därför.

Profilsnitt: Båtdelens läge mellan spånten

Planskiss över båtdelens läge söder spåntväggen

Sedan båtdelen huggits loss från spånten frilades den helt också underifrån och togs upp.

(Z 8 6073) B 2513

(Z 8 6074) B 2514

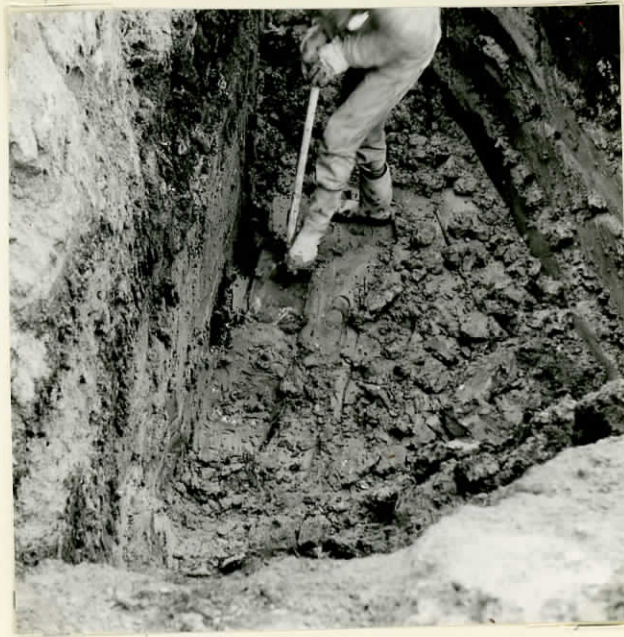
(Z 8 6075) B 2515

(Z 8 6076) B 2516

(Z 8 6077) 81517

B 8164

B 8165

B 8166

B 8167

B8168

neg. saknas

B8169

C-P

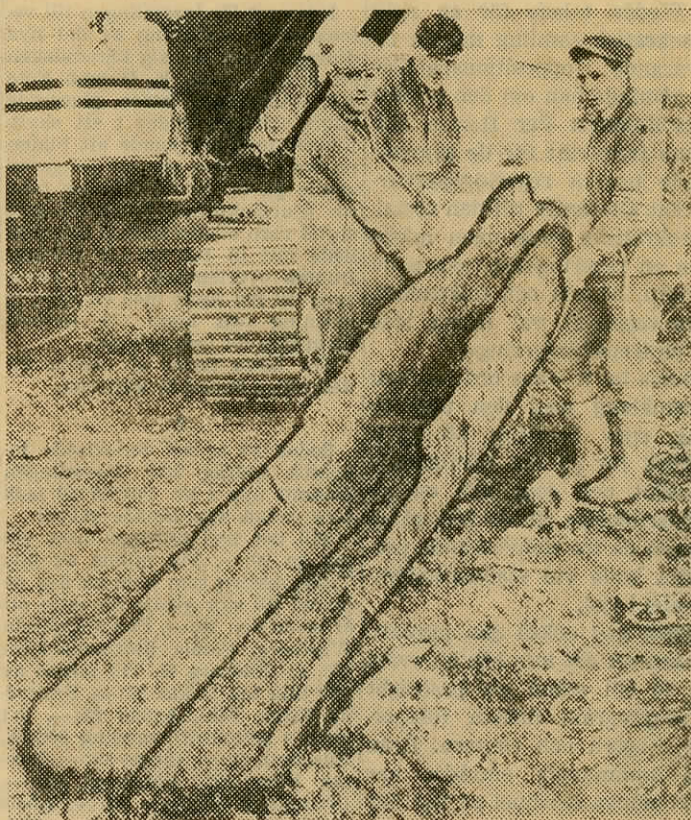
Tisdagen den 14 nov. 1967

Grävsropa i V. Frölunda fick upp båt av trädstam

Under schaktningsarbeten strax söder om V. Frölunda kyrkogård stötte man i går eftermiddags på en urholkad trädstam, som av allt att döma en gång i tiden tjänstgjort som båt. Den låg på omkring 2,5 meters djup, i snäckskalsblandad lera som ser ut som gammal havsbotten. Pollenanalys av jorden och ev. mätningar enligt c14-metoden kommer att göras för att bestämma åldern på båten.

Arkeologer från Göteborgs museum som snabbt kom till platsen för fyndet kunde inte enbart med utgångspunkt i båtens form säga något om dess ålder. Farkoster av urholkade trädstammar har man använt sedan urminnes tider och fram till förra århundradet.

Att den låg så pass djupt ner i marken tyder väl ändå på att den inte kan vara purung. För ett amatöröga såg det å andra sidan ut som om den vore behandlad med tämligen avancerade verktyg. Den var jämnt avfasad på sidorna och planhuggen i botten, vilket kan uppfat-

Den drygt fyra meter långa stocken hålls upp av grävmaskinisten Günther Siemaschkow och hans medarbetare Lennart Johansson och Fred Olsson.

tas som att den inte tillhör de äldsta av sin typ.

Hur som helst så är fyndet intressant. Det har gjorts jämförelsevis få likartade i göteborgstrakten. Ett av de mera kända är stockbåten från Kvillehed på Hisingen, som anses vara från tiden för Kristi födelse. Den för-

varas på arkeologiska museets lokaler i Carolus Rex (invigdes 1962), tillsammans med bl. a. de betydligt yngre Äskekärrs- och Galtabäcksbåtarna. Dit sällas kanske fyndet från Västra Frölunda, när proven har fått säga sitt om dess ålder.

R. A.